

Ova poglavlja samo su »odskočna daska« za daljnje produbljanje ove nadasve suvremene teme.

C. Tomić

JURAJ GUSIĆ, S Isusom na Golgotu, Zbirka križnih putova, Zagreb 1972. Iza male zbirke križnih putova dra Mije Skvorca: »Na križnom putu križnih putova, što znači da za tu pobožnost naš narod pokazuje veliko zanimanje. Izdavač je htio vjericima pomoći da im ova pobožnost bude što bogatija i katolički što šira. Na prvom mjestu nalazimo »Biblijski križni put« koji je održan 1968. god. u Koloseumu na Veliki petak, uz sudjelovanje pape Pavla VI. Razmatranja pojedinih postaja osvijetljena su biblijskim tekstovima, da nam i ova pobožnost bude biblijska pobožnost i pomogne nam u razumijevanju Božjeg spasiteljskog nauma, nauma božanske Ljubavi.

»Križni put Crkve« od isusovca J. Galota omogućuje nam shvatiti taj Crkve, njene patnje, padove, slabosti, ali i njene pobjede, njenu snagu i moć, jer njen križni put poistovjećuje se s Kristovim križnim putom. Od istog je autora i »Marijanski križni put«. I Marija je prošla s Kristom svoj križni put i pomaže nam da i mi u svojim poniženjima i bolima uzmožemo izgovoriti njezin i naš »Neka bude« i u patnjama Kristovim otkriti veličinu i dubinu njegove ljubavi. »Socijalni križni put« J. Gonsettea želi nam pomoći da prepoznamo Krista koji nastavlja nositi svoj križ u našoj braći i sestrama, u patnjama i bolima njegove Crkve, u čovjeku patniku, i da mu tako pomognemo.

Četiri križna puta M. Boriesa uvođe nas u sakramentalni život Crkve: »Križ i moje krštenje« želi nam pomoći da živimo tajnu svoga krštenja; »Križ i Euharistija« pomaže nam da shvatimo kako tajna Euharistije mora postati središte i smisao našega života; »Križ i ispovijed« želi nam pomoći u shvaćanju tajne grijeha, »grijeha svijeta«, koji se tako često ponavlja u našem životu, i veličinu Kristove žrtve koja nam donosi milost oprostjenja; »Križ i ženidba« pomoći će bračnim drugovima da shvate tajnu svoje bračne ljubavi koja

se kroz patnje pročišćuje i učvršćuje. U ovu grupu spada i »Svećenički križni put« R. Golla. U danima slabljenja smisla i veličine svećeništva taj križni put omogućuje svećenicima da shvate i prihvate u ljubavi život za Gospodina, često praćen, kao i Kristov »samilosnim podsmjehivanjem, zlobnim dobacivanjem«, ali to je život koji donosi pobjedu i spasenje.

Zbirka završava dvama kratkim križnim putovima od kojih se posebno preporučaju kratka a tako snažna i prodorna razmatranja P. Liperta.

Zbirka je korisna i dragocjena i pomaže nam da pobožnost križnog puta povećamo sa svojim dužnostima i problemima, da nam ona postane životna pobožnost, i da ostavimo u životu Gospodnju riječ: »Ako tko želi biti moj učenik, neka uzme križ svoj na svoja ramena svaki dan i neka pođe za mnom.«

C. Tomić

PAUL CLAUDEL, Razdioba podneva. Adaptacija i prijevod Petar Selem i Jaša Bradičić, izdalo Hrv. književno društvo sv. Ćirila i Metodaa, Zagreb 1972, kao 3. knjigu u svome nizu »Džepna knjiga«.

Dok smo u »Navještenju« (vidi Bogoslovska smotra br. 4/1971, str. 478) doživjeli u Claudelu predstavnik novije kršćanske drame na tematici srednjovjekovne mistike, u »Razdiobi podneva« (Partage de midi) doživljavamo Claudela čovjeka i dozrijevanje njegove osobnosti. Drama se zbiva između podneva i ponoći, ljubavi i smrti. Podne simbolizira sredinu ljudskog života kada — na temelju stečenog životnog iskustva — bacamo pogled unatrag i unaprijed, i prema potrebi revidiramo svoja gledišta. Ljubav prema sebi, bližnjemu i Bogu dozrijeva kroz čitavu dramu da bi nakraju doživjela potpunu integraciju.

Glavni lik drame Mesa, upoznaje svoju fatalnu ženu Ysé putujući brodom u Kinu. Ona zbog njega napušta svog muža De Ciza, a kasnije i Mesu zbog Amalrica, da bi se na kraju vratila Mesi da s njim umre.

MESA — u kome je autor dobrim dijelom prikazao sebe — želio se po-

svetiti duhovnom zvanju, ali mu duhovni vođa preporučuje da se vrati u Kinu na svoju službu, i još godinu dana razmišlja. Mesa je zatvoren u sebe, ne prepušta se životu, nego mučno traži svoj put. Tek nakon duboko doživljene ljudske ljubavi prema Ysé — koja je samo akcidentalno grešna, jer je ona udata — Mesa doživljava pravo otvaranje svoga malog sebičnog srca, i postaje sposoban i za ljubav prema Bogu (str. 114, gore), kao i za krajnji ljudski napor koji simbolizira dizanje bolesne ruke da bi dohvatio zvijezde za Ysé, kojoj je u međuvremenu muž umro. U razgovoru s Bogom, koji je zapravo peti akter drame, Mesa veli: »Ljubio sam je i nije me od vas strah / Jer ništa nije iznad ljubavi, ništa, čak ni Vi.« (str. 105)

Ysé, žena i majka, najkompliciraniji lik drame, gotovo uvijek reagira paradoksalno, a dosljedna je samo u dvije stvari: u nestalnosti svojih riječi i postupaka, i u trajnosti svoje ljubavi prema Mesi. Ona želi biti potrebna, voljena, i želi se dati: »Sretne li žene koja ima komu da se dade! Ali tko je uistinu treba? Samo nju i uvijek nju, a ne neku drugu?« (str. 43).

De Ciz je nepromišljeni fantast koji svojoj ženi Ysé ne može pružiti ni materijalnu sigurnost, a još manje moralni oslonac.

Amalric je samouvjereni avanturist koji ne propušta sreću kad mu se nađe na dohvatu ruke, ali zazire od napora i borbe.

Ta četiri lika kroz sva tri čina (na pučini, na groblju u Hong-Kongu, u buri revolucije) doživljavaju nesigurnost i tjeskobu života, a jedina je sigurna luka prava ljubav, koja je otvorena i prema Bogu (vidi osobito str. 33, 89 i 104).

Spomenimo još da je Claudel napisao tri verzije »Razdiobe podneva«, a da je Petar Selem, postavljajući tu dramu na scenu Teatra itd. (Kormorna pozornica Studentskog centra Sveučilišta u Zagrebu) stvorio četvrtu.

U Pogovoru sam P. Selem veli: »Rađeci na toj četvrtoj verziji, htio sam sačuvati poetsku čistoću govora prve, ali i prihvatiti mnogo ljepši, depatetizirani finale kasnijih verzija. Ali, opet, činilo mi se dopuštenim da u taj finale vratim ... navedene i kasnije izbačene riječi o mjeri Boga i ljubavi (»Ništa nije iznad ljubavi,

ništa, niste čak ni vi.«!) koje odgovaraju onome što je u Claudelu najbolje.«

Zahvalni smo i prevodiocima i izdavaču što su nam u vrlo lijepom prijevodu i opremi poklonili to vrijedno Claudelovo djelo.

I. V. Horvat

IZ STRANE LITERATURE

JOSEF SCHARBERT, Prolegomena eines Alttestamentlers zur Erbsündenlehre, Quaestiones disputatae sv. 37, str. 126, Herder Verlag, Freiburg im Breisgau.

Diskusija o istočnom grijehu je danas među teolozima u središtu pažnje. U pokušajima novog tumačenja istočnog grijeha u novije su se vrijeme istakli svojim spisima Karl Rahner, Piet Schöenberg i Herbert Haag. Među bibličarima, pa i među katoličkim bibličarima, sve više prevladavaju pokušaji da se biblijskim tekstovima ne prizna dokazna moć za nauku o istočnom grijehu: oni to pitanje prepuštaju dogmatičarima. No i dogmatičari nemaju danas više sasvim jasno shvaćanje nauke o istočnom grijehu. Stoga je pitanje istočnog grijeha prava »quaestio disputata«.

Glasoviti egzeget Josip Scharbert pokušava u ovoj knjizi osvijetliti elemente koji se u sadašnjoj diskusiji oko istočnog grijeha prešućuju ili pak nedovoljno uzimaju u obzir.

U prvom nas poglavlju pisac obaveštava o sadašnjem stanju nauke o istočnom grijehu u katoličkoj i u evangeličkoj bibliistici. Podvrgnuvši ozbiljnoj kritici mišljenja mnogih autora, on predlaže svoju tezu o istočnom grijehu. Naglašava da ne možemo utemeljenje nauke o istočnom grijehu tražiti samo na izoliranim mjestima knjige Postanka nego u okviru cjelokupne starozavjetne nauke, dapače i u okviru sveopćeg staroistočnjačkog kulturnog svijeta (drugo poglavlje). Iz tako opširne i sveobuhvatne obradbe slijedi da je grijeh uvijek i svugdje bio nazočan u čovječanstvu. Prema nauci Staroga zavjeta nitko nije izuzet od moći grijeha. Pred ovakvim spoznajama pitanje da li je biblijski Adam jedan čovjek ili uosobljenje ljudi naprosto postaje drugorzredno i ne toliko važno. Isto je tako drugorzredno pitanje kada je nastao prvi